

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Ο ΠΑΤΗΡ VITALIEN LAURENT

1. Τῆ 21ῃ Νοεμβρίου 1973 ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον εἰς ἡλικίαν 77 ἐτῶν ὁ διακεκριμένος βυζαντινολόγος ἐπιστήμων, διεθνoῦς κύρους καὶ ἀναγνωρίσεως, ὁ Πατὴρ Vitalien Laurent. Τὸ κατὰ κόσμον ὄνομα αὐτοῦ ἦτο *Louis-Philippe Olivier*. Ἐγεννήθη ἐν Séné (Morbihan) τὴν 26 Μαΐου 1896. Ἐσπούδασεν ἐν Βελγίῳ καὶ ἐν Ῥώμῃ (τῷ Pontificium Institutum Studiorum Orientalium). Ἐν ἔτει 1920 ἐγένετο μέλος τῆς Congrégation Assomptionistes, χειροτονηθεὶς ἱερεὺς τὸ ἔτος 1924. Ἐπὶ 30ετίαν διηύθυνε τὸ Γαλλικὸν Ἰνστιτούτον Βυζαντινῶν Σπουδῶν (Institut Français d' Études Byzantines) ἐν Χαλκηδόνι, Βουκουρεστίῳ καὶ Παρισίοις (1935-1966). Ἀπὸ τοῦ 1952 μέχρι καὶ τοῦ 1959 διετέλεσεν Ἐφορος τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου τοῦ Βατικανοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ 1962 Διευθυντὴς σπουδῶν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Κέντρον Ἐπιστημονικῆς Ἐρεῦνης τῆς Γαλλίας. Ἐξαιρετικῆ ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ αὐτοῦ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ διεθνoῦς κύρους βυζαντινολογικοῦ Περιοδικoῦ, ὑπὸ τὸν τίτλον: *Revue des Études Byzantines*.

2. Ὁ Πατὴρ Laurent ὑπῆρξε μέλος τακτικῶν καὶ ἀντεπιστέλλον πολλῶν Ἀκαδημιῶν. Παρ' ἡμῖν δέ, πλὴν τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἣτις ἀνεκήρυξε τοῦτον ἐπίτιμον μέλος αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1939, προὔταθῃ τῇ 28ῃ Μαΐου 1972 ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἀκαδημαϊκῶν Ἀναστ. Ὀρλάνδου, Ἀνδρ. Ξυγγοπούλου καὶ Δ. Α. Ζακυθηνοῦ, ὅπως ἐκλεγῆ ἄντεπιστέλλον μέλος καὶ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τῆς προτάσεως γενομένης ἀποδεκτῆς παμψηφεί. Τὸ ν' ἀπαριθμήσωμεν ἐνταῦθα τὸ δυσαρίθμητον πλῆθος τῶν ἐπιστημονικῶν ἄρθρων, δοκιμῶν καὶ βιβλιοκρισιῶν του ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς Βυζαντινολογίας, θ' ἀπῆται καὶ χρόνον πολὺν καὶ χῶρον οὐχὶ εὐκαταφρόνητον. Τοῦτο μόνον λεχθῆτω προκαταβολικῶς. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν εἰδήμων τῆς Βυζαντινῆς Προσωπογραφίας. Ἐγνώριζε δὲ τὰ «Τακτικά» τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὅσον ὀλίγοι. Αὐστηρός, ἀλλὰ καὶ δίκαιος, τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ ἔστρεφε μετὰ πάθους εἰς κατοχύρωσιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ ἀληθείας.

3. Ἐκ τῶν αὐτοτελῶν συγγραμμάτων τούτου, μνημονεύομεν ἐνταῦθα τὰ ἐξῆς: *La vie merveilleuse de Saint Pierre d' Atroa*. Introduction, texte et traduction. Bruxelles 1956. Ἐσχομεν τὴν τιμὴν καὶ τὴν χαρὰν νὰ

λάβωμεν τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον μετ’ ἀφιερώσεως παρὰ τοῦ συγγραφέως. Ἔτερον ἔργον αὐτοῦ ἀξιόλογον εἶναι: *La Vita tetractata et les miracles posthumes de Saint Pierre d’Atroa*. Bruxelles 1958. Σπουδαιότατον εἶναι καὶ τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὰ «Τακτικὰ» ἔργον: *Corpus Notitiarum Episcopatum Ecclesiae Orientalis Graecae*. Ἐν Χαλκηδόνι 1936. Ἐκτὸς δὲ τοῦ συλλογικοῦ ἔργου (Corpus) τῶν Σφραγίδων τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, ἐξέδωκεν ἅμα ἐν ἔτει 1971 καὶ ἕτερα δὺο, ἀληθῶς μνημειώδη συγγράμματα, ἦτοι τὸ ἐκ σελ. 636 τέταρτον τεύχος τῶν *Regestes des Actes du Patriarcat de Constantinople*, Vol. I. *Les Actes des Patriarches*, Fasc. IV. *Les Regestes de 1208 à 1309*, Paris 1971. Τὸ ἔργον τοῦτο μετὰ τοῦ κλασσικοῦ καὶ μοναδικοῦ ἔργου τοῦ ἀοιδίμου Βυζαντινολόγου τοῦ Μονάχου Franz Dölger, *Regesten der Kaiserurkunden des Oströmischen Reiches von 565-1453* εἰς πέντε μέρη (τόμους), ἀποτελοῦν κύρια καὶ θεμελιώδη συγγράμματα πηγῆς ἀντλήσεως εἰδήσεων, οὐ μόνον τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν πολιτικὴν Ἱστορίαν τοῦ Βυζαντίου ἐνδιαφερουσῶν. Διὰ δὲ τὴν ἐν Φλωρεντία σύνοδον σπουδαιότατον καὶ πηγαῖον ἔργον, ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, εἶναι καὶ τὸ *Les «Mémoires» du grand ecclésiarque de l’Église de Constantinople Sylvester Syropoulos sur le Concile de Florence (1438-1439)*. Paris 1971, σσ. XXVI+716. Εἶναι πράγματι ὑποδειγματικὴ ἢ ἐκδοσις κειμένου σπουδαιότατου καὶ πηγαίου διὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς περιφήμου ἐν Φλωρεντία συνόδου.

4. Ὁ Πατήρ Vitalien Laurent ὑπῆρξε τῶ ὄντι καταπληκτικὴ εἰς ἐπιστημονικὴν καὶ δὴ καὶ πηγαίαν ἔρευναν προσωπικότης. Ὁξυνοῦστατος, διορατικώτατος καὶ κριτικώτατος, ἀνεδείχθη μέγας ἐρευνητὴς Βυζαντινολόγος καὶ μάλιστα εἰς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν προσωπογραφίαν τοῦ Βυζαντίου, τὴν βυζαντινὴν σφραγιδογραφίαν, τὴν βυζαντινὴν διπλωματικὴν, τὴν Ἱστορίαν τῶν «Τακτικῶν» καὶ τὴν τῶν Πατριαρχῶν Κων/πόλεως καὶ τὴν καθόλου πολιτικὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τοῦ Βυζαντιανοῦ Μέσου αἰῶνος. Ἐρευνητὴς ἄριστος, ἀκάματος ἐργάτης τοῦ πνεύματος, πολυσχιδὴς καὶ μὲ εὐγενὲς πάθος ἀναδιφήσεως καὶ λύσεως τῶν δυσχερεστέρων προβλημάτων τῆς Ἱστορίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀνεδείχθη καὶ ἀνεγνωρίσθη ἐνωρίτατα ἐπιστήμων βυζαντινολόγος πρώτης δυνάμεως. Φαινομενικῶς αὐστηρὸς, ὑπέκρυπτεν ἐν τούτοις ἀπλότητα καὶ ἀφελότητα καρδίας. Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας ἠτύχησε νὰ γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα ἀπὸ τριακονταετίας καὶ πλέον, διετήρησε δὲ ἄχρι τέλους τὴν μετὰ τοῦ διασῆμου ἀνδρὸς ἀλληλογραφίαν. Ὁ τελευταῖός του πόθος ἦτο, ὡς μοὶ ἐξεμυστηρεύθη, νὰ ἴδῃ τοὺς δεσμοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν, Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου καὶ Καθολικῆς, καὶ πάλιν ἠνωμένους, ἐν πνεύματι φιλαδέλφου ἀγάπης ἐν Χριστῷ!

5. Ὁ Πατὴρ Laurent μετὰ τοῦ πρό τινων ἐτῶν ἐκδημήσαντος Πατρὸς Grumel ὑπῆρξαν οἱ στυλοβάται τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἀλλ' ἅμα καὶ οἱ κηδεμόνες, οἱ διδάσκαλοι καὶ τὰ πρότυπα ὑποδείγματα ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης δι' ὅλην σειρὰν διαδόχων αὐτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται οἱ Πατέρες, μέλη τῆς ἀδελφότητος τῶν Ἀσσομψιονιστῶν: Jean Darrouzès, Daniel Stiernon, Paul Gautier, Christopher Walter, Albert Failler, Louis Hélias κ.ἄ.

Ὁ Πατὴρ Laurent κατέλιπεν ὄνομα σεβαστὸν διὰ πάντα ἐπιστήμονα τῆς Βυζαντινολογίας. Ἡμεῖς δὲ οἱ Ὀρθόδοξοι Ἑλληγες ὀφείλομεν νὰ διατηρῶμεν εὐγνώμονα τὴν ἀνάμνησιν, δι' ὅσα σπουδαῖα ἐπέτελεσεν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς τε Ἱστορίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν Ἱστορίας. Ὅθεν καὶ προπέμπομεν τοῦτον μετὰ τῶν ἐνθέρμων εὐχῶν ἡμῶν πρὸς τὸν Ὑψιστον, ὅπως καταξιώσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ νὰ εὕρῃ τὴν ἀρμόζουσαν θέσιν ἐν σκηναῖς δικαίων! Ἡ δὲ μνήμη αὐτοῦ ἔστω αἰώνια!

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν